

#MEE DOEN

Molenlanden

In Molenlanden is de bibliotheek een plek waar iedereen welkom is. Waar mensen zichzelf kunnen zijn. Samen met anderen. Of ze nu willen lezen, leren of ontmoeten of op zoek zijn naar inspiratie of antwoorden; het mag allemaal. De bieb is een plek waar mensen zich kunnen ontwikkelen. Zodat iedereen kan meedoen in onze snel veranderende samenleving. Dat is wat de gemeente Molenlanden nastreeft. Medewerkers en vrijwilligers zetten zich hier elke dag voor in. Samen met partners zorgen zij ervoor dat elke inwoner taal- en digivaardig is, toegang heeft tot de juiste informatie en zich een leven lang kan ontwikkelen. De Bibliotheek AanZet werkt ook in Molenlanden nauw samen met de gemeente, scholen en culturele en maatschappelijke organisaties.

Met deze notitie benadrukken we de grote maatschappelijke waarde en het maatschappelijk rendement van het bibliotheekwerk in de gemeente Molenlanden en lichten we toe hoe het bibliotheekwerk in Nederland is georganiseerd.

Wettelijke opdracht

Iedere inwoner van Nederland heeft het recht om gebruik te maken van de openbare bibliotheek. De Bibliotheek AanZet voert haar taak uit op basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en voorziet in vijf wettelijke kernfuncties:

1. het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. en laten kennis maken met kunst en cultuur.

Landelijk bibliotheeknetwerk

De lokale bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) en de Koninklijke Bibliotheek (KB) vormen samen één netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. In Nederland werken de lokale bibliotheekstichtingen op meerdere terreinen nauw samen: zo biedt iedere bibliotheek toegang tot de totale landelijke bibliotheekcollectie, inclusief de collectie van de Koninklijke Bibliotheek. Ook het aanvragen van titels uit collecties van universiteiten is mogelijk.

De Koninklijke Bibliotheek is verantwoordelijk voor de landelijke digitale bibliotheek. Met een lokaal abonnement heeft ieder lid toegang tot deze digitale collectie. Daarnaast werkt de bibliotheekbranche nauw samen op het terrein van automatisering, inkoop van boeken, ontwikkeling van programma's t.b.v. leesvordering zoals De Bibliotheek op School, Klik & Tik en het Digitaal Informatiepunt. De provinciale ondersteuningsinstellingen ondersteunen lokale bibliotheken bij innovatie vraagstukken en geven advies indien nodig. Om onderdeel van dit landelijk netwerk te kunnen zijn, is het vereist dat de lokale bibliotheek aan de certificeringseisen voldoet die zijn afgestemd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en dat deze voldoet aan de CAO afspraken. De Bibliotheek AanZet voorziet 12 gemeenten in lokaal bibliotheekwerk en is actief deelnemer in het landelijk netwerk (4e grootste bibliotheekorganisatie op basis van inwonertal) met als doel de lokale vraag zo goed mogelijk te beantwoorden met behulp van de mogelijkheden die de bibliotheekbranche biedt. In 2020 is de Bibliotheek AanZet opnieuw gecertificeerd.

BIBLIOTHEEKCONVENANT EN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Begin oktober 2020 hebben de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Samenwerkende POI's Nederland (SPN), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Koninklijke Bibliotheek (KB) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) het bibliotheekconvenant 2020-2023 opgesteld en ondertekend. Hierin is vastgelegd dat we ons gezamenlijk inzetten voor leesbevordering, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen.

Link: www.debibliotheeken.nl/wp-content/uploads/2020/10/2020-2023_bibliotheekconvenant_vob-kb-spn-ocw-vng-ipo.pdf

Daarom richt de bibliotheek in Molenlanden zich op:

1. Een geletterde samenleving – door het bevorderen van geletterdheid en leesplezier;
2. Participatie in de informatiesamenleving – door het bevorderen van digitale inclusie en digitaal burgerschap;
3. Een leven lang ontwikkelen – door het bevorderen van basisvaardigheden en het up-to-date houden van ontwikkelmogelijkheden.

De wettelijke opdracht en de inhoud van het bibliotheekconvenant sluiten vrijwel naadloos aan op de maatschappelijke opgaven van de gemeente Molenlanden. De rol van de bibliotheek richt zich met name op preventie; preventie van laaggeletterdheid, (digi)taalachterstanden en meer. Ook werken we samen met het onderwijs onder andere aan een positief leesklimaat voor alle kinderen. We maken gebruik van lokale netwerken en sluiten aan bij de lokale behoeftes van Molenlanden. We werken hier met lokale vrijwilligers die de samenleving goed kennen en vertegenwoordigen. Onze belangrijkste missie is ook hier dat iedereen op eigen wijze mee kan doen in de samenleving.

Shared-service organisatie

Bibliotheek Molenlanden maakt, samen met bibliotheken in elf andere gemeenten, onderdeel uit van de Bibliotheek AanZet. Samen met deze elf gemeenten worden de kosten, middelen en kennis gedeeld. Collectievorming en inkoop van boeken, leesbevorderingsprogramma's, cursussen en het aanbod basisvaardigheden, de virtuele vestiging, automatiseringskosten, etc. – alles wordt gedeeld. Door de omvang van de Bibliotheek AanZet heeft elke gemeente een efficiëntievoordeel.

DE BIBLIOTHEEK IN CIJFERS: VEELGEBRUIKTE VOORZIENING VAN MOLENLANDEN

Met bijna **6.800 leden**, waarvan ruim **4.300 jeugdleden** en gemiddeld bijna **150.000 uitleningen** van de collectie per jaar, maakt een groot deel van de inwoners gebruik van de bibliotheek. Ook tijdens de coronacrisis is dit het geval, ondanks alle beperkingen. Juist door deze crisis werd het belang van de bibliotheek nog eens extra onderstreept.

De bibliotheek levert via haar collectie, brede educatieve en culturele programmering en extra aanbod (offline en online) een belangrijke bijdrage aan het leven lang ontwikkelen voor alle inwoners van Molenlanden. Jeugdleden komen op allerlei manieren in aanraking met lezen en taal. Dit draagt bij aan de preventie van laaggeletterdheid en vergroot hun leesplezier, nu en in de toekomst. Door ons informele aanbod en coaching door vrijwilligers durven ook steeds meer volwassenen waar nodig de stap naar formeel onderwijs te zetten. Zowel op professioneel als op persoonlijk vlak verhogen wij zo de vaardigheden, kennis en het plezier van de inwoners van Molenlanden.

Wat betekent dit?

De bibliotheek is van waarde voor de inwoners van de gemeente Molenlanden. Doordat elke inwoner kan meedoen in de samenleving, worden potentiële maatschappelijke kosten voorkomen. Waarom? De bibliotheek zorgt samen met partners voor vermindering van laaggeletterdheid en het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en sociale cohesie. Bibliotheek Molenlanden is voor inwoners de vindplaats voor betrouwbare informatie. En is die informatie niet in de bieb te vinden? Dan verwijzen we hen door naar de juiste partner of vindplaats. Mensen krijgen zo meer voldoening en hun eigenwaarde groeit. Dit heeft weer positieve gevolgen voor hun positie op de arbeidsmarkt, hun financiële situatie en hun geestelijke gezondheid. Zo kan jong en oud meedoen, maar ook bijdragen aan de samenleving.

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN: TRENDS EN ONTWIKKELINGEN ONDER JONGEREN

Ook de gemeente Molenlanden staat voor sociale, maatschappelijke en economische opgaven. De trends die betrekking hebben op kinderen en jongeren liegen er niet om:

- Groot risico op laaggeletterdheid - Steeds meer kinderen lopen het risico om laaggeletterd te worden, omdat ze opgroeien in een taalarme omgeving.
- Leesvaardigheid jongeren daalt - Jongeren lezen minder vaak langere teksten en hun leesvaardigheid gaat achteruit. Dit heeft gevolgen voor hun functioneren op school en in de samenleving.
- Leesplezier jongeren gaat achteruit - Nederlandse jongeren lezen steeds minder vaak en met steeds minder plezier. Ze lezen weliswaar volop korte tekstjes – berichten op hun smartphone of samenvattende stukjes in schoolboeken – maar besteden minder tijd aan 'diep lezen'. Mede hierdoor gaat hun leesvaardigheid achteruit.
- Achterstanden nemen toe - Door corona lopen kinderen grote achterstanden op die niet alleen door het onderwijs kunnen worden opgelost.

Link: <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2019/06/24/leesadvies>

MEEDOEN IN DE SAMENLEVING: ZONDER HULP NIET VOOR IEDEREEN WEGGELEGD

Ruim een derde van de laagopgeleiden in Nederland is niet actief op de arbeidsmarkt. Daarnaast is duidelijk dat nog steeds een groot percentage inwoners (te weten 17%) is uitgesloten van participatie in de samenleving.¹

Ook blijkt het aantal mensen dat onvoldoende taal- en rekenvaardigheden heeft ongekeerd groot. Volgens de Algemene Rekenkamer zijn dat 2,5 miljoen mensen.² Deze mensen ervaren problemen tijdens het functioneren in het dagelijks leven doordat zij deze basisvaardigheden onvoldoende beheersen. Hierdoor is het voor hen lastig om een geschikte baan te vinden, de juiste zorg te gebruiken, de eigen financiën te beheren, kinderen op te kunnen voeden of actief te zijn in eigen buurt, dorp of wijk. Extra investeren in volwasseneducatie op het gebied van basisvaardigheden is hard nodig om te zorgen dat er voor de laaggeletterden voldoende mogelijkheden zijn om alsnog een betere plek in de samenleving én daarmee op de arbeidsmarkt te krijgen. Een investering in volwasseneducatie is tegelijkertijd een directe investering in de ontwikkelmogelijkheden van hun kinderen.³

De Raad van Cultuur (2021) noemt het in het onlangs uitgebrachte advies Een bibliotheek voor iedereen kwalijk dat niet iedereen in Nederland meer toegang heeft tot een openbare bibliotheek in de eigen gemeente, en adviseert daarom om wettelijk te verankeren dat elke gemeente de plicht heeft om te zorgen voor een eigen openbare bibliotheekvoorziening.⁴

1. CBS. (2019). *Armoede & sociale uitsluiting 2019*. Den Haag, Heerlen, Bonaire: Centraal Bureau voor de Statistiek.

2. Algemene Rekenkamer. (2016). *Aanpak van laaggeletterdheid*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.

3. UNESCO Adviesrapport – *Noodzaak voor volwasseneducatie voor iedereen* (2021)

4. Raad voor Cultuur: *versterk wettelijk kader voor gemeentelijke plicht instandhouding bibliotheek*

<https://bibliotheekblad.nl/raad-voor-cultuur-versterk-wettelijk-kader-voor-gemeentelijke-plicht-instandhouding-bibliotheek/>

Basisvaardigheden

Dat mensen zich willen ontwikkelen, is dan ook van alle tijden. Dit verandert niet. Wat wél verandert, zijn de vaardigheden die iedereen moet hebben om mee te kunnen doen in de samenleving. We leven in een tijd waarin digitale communicatie en informatieverwerking centraal staan. De een heeft hier meer moeite mee dan de ander. De Bibliotheek in Molenlanden voorziet iedereen van de juiste kennis, inspiratie en vaardigheden.

Door de coronacrisis wordt het belang hiervan nog eens extra onderstreept. Het coronavirus zet het leven van iedereen op zijn kop. Jong en oud moet zich aanpassen. Het dagelijks leven speelt zich vooral online af. Thuiswerken, de kinderen lesgeven, online contact hebben met instanties en familie, voor wie niet voldoende digivaardig is, is dit extra moeilijk. De bibliotheek helpt deze mensen op weg. Men kan in al onze vestigingen terecht, dus ook in naastgelegen gemeenten, voor betrouwbare informatie, deskundig advies en praktische hulp. We bieden verschillende activiteiten aan op digitaal gebied. Bij Klik & Tik leren deelnemers werken met de computer en het internet. En ons Digitaal Inloopspreekuur is er voor iedereen met hele concrete vragen over de computer, mobiele telefoon, tablet en meer. Vrijwilligster Irma geeft deze digitale cursussen in de bieb. Ze vertelt: *"In het begin vinden mensen het heel erg eng met al die knopjes. Maar na de les blijkt het allemaal niet zo moeilijk te zijn. Je merkt echt het effect van de cursus op het dagelijks leven van de deelnemers. En naast leerzaam is het ook nog eens hartstikke gezellig zo samen leren"*. En dat is nu precies wat AanZet wil bereiken.

Onze activiteiten

Bibliotheek Molenlanden kan ook voor het aanbieden van activiteiten niet zonder haar samenwerkingspartners: de gemeente, scholen en verschillende sociale, culturele en maatschappelijke instellingen.

Wat betreft basisvaardigheden breidt het activiteitenaanbod zich steeds verder uit. De behoefte van de inwoners staat hierbij voorop. Naast de Taalgroep, het Taalcafé en het Digitaal Inloopspreekuur, kunnen inwoners van Molenlanden vanaf april ook terecht bij het online Taalpunt. Hier kunnen mensen terecht met hun vragen over het taalaanbod in de regio. Zolang het coronavirus heerst, is het Taalpunt telefonisch bereikbaar. Zodra we weer op locatie kunnen werken, kunnen inwoners een afspraak maken in een van de bibliotheekvestigingen in Molenlanden of bij een van de samenwerkingspartners. Maatwerk dus.

De online programmering wordt een vast onderdeel van het programma-aanbod. Deze is ontwikkeld in coronatijd en de komende periode gaan we hier, samen met de vrijwilligers, mee verder. Om de vrijwilligers te scholen, werken we vanaf 2021 met een bevoegd NT2-docent zodat men altijd op de hoogte is van de juiste kennis en deze op hun beurt door kan geven aan een ieder die dat nodig heeft.

Campagnes

In de arbeidsmarktregio Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden is Bibliotheek Molenlanden betrokken bij de campagne: Huh, wat bedoelt u? Deze campagne is gericht op schuldhulp. Vanuit alle netwerkpartners wordt aandacht gevestigd op onbegrijpelijke brieven van instanties. Inwoners worden opgeroepen zich met deze brieven bij de afzender te melden. Het doel? Bewustwording creëren en de communicatie verbeteren. Zodat heel Nederland, dus ook Molenlanden, vanaf 2024 in eenvoudig Nederlands communiceert. Zo stimuleren we samen de zelfredzaamheid van alle mensen.

Vindbaarheid

In 2020 lanceerden we in Molenlanden de Sociaal Educatieve Kaart. Een verzamelplaats voor inwoners die hulp nodig hebben om te kunnen meedoen in het dagelijks leven. De Nederlandse taal leren? Omgaan met de computer? Zelf een formulier invullen? Hulp bij juridische zaken? Op de Sociaal Educatieve Kaart Molenlanden staan alle organisaties en instellingen die mensen hierbij op weg helpen, het cursusaanbod in de regio en handige websites.

www.molenlanden.hetinformatiepunt.nl

REACTIES INWONERS MOLENLANDEN

"De bieb is voor mij echt een superfijne plek om allerlei boeken te vinden, ik hou heel erg van lezen, ik verheug me er altijd op om naar de bieb te gaan. Ik mis nu met de coronamaatregelen de bibliotheekbezoekjes zelfs nog meer dan de horeca en de winkels."

"Het is erg leuk om naar de VoorleesHelden te kijken. Mijn dochter wordt dan elke keer door iemand anders voorgelezen en ziet wat andere kindjes doen. Het is een hele laagdrempelige activiteit en altijd heel gezellig!"

"Ik ben enorm blij dat ondanks alle restricties, jullie wel open zijn voor afhaal. Vooral in deze tijd (voor de feestdagen) kan ik me niet voorstellen dat ik niets te lezen heb. Dankjewel!"

Bijdragen aan een geïnspireerde, geïnformeerde en betrokken samenleving is waar de bibliotheek in Molenlanden zich dag in dag uit voor inzet. Met deze notitie geven dit kort weer. Maar met eigen ogen ziet u meer.

Daarom nodigen wij u als raadslid hierbij graag uit om, wanneer de maatregelen van het RIVM het weer toestaan, u samen met onze medewerkers en vrijwilligers te ontvangen in een van onze vestigingen in Molenlanden.

Mocht u eerder vragen hebben, neemt u dan vooral contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

Ankie Kessler, directeur-bestuurder de Bibliotheek AanZet

de Bibliotheek

AanZet

